

Политички програм

ПРОГРАМ

САВЕЗА НЕЗАВИСНИХ СОЦИЈАЛДЕМОКРАТА

Савез независних социјалдемократа је политичка странка слободних људи и духа, странка мира, промјена и економског напретка, странка социјалне интеграције, једнакости и правде, странка европске социјалдемократије и хуманих демократских промјена.

Идеје социјалдемократије на простору Југоисточне Европе имају традицију дужу од једног вијека. Од Светозара Марковића, преко идеја Васе Пелагића до Српске социјалдемократске партије Димитрија Туцовића, чланице Друге интернационале.

Савез независних социјалдемократа одговоран је члан демократске европске заједнице и у том својству тражи и нуди одговоре на сва питања појединца, колективитета И времена.

Циљеви социјалдемократије - слобода, једнакост, праведност, социјална правда, солидарност, као и узајамна одговорност, након ратних сукоба, неопходни су свим људима Босне и Херцеговине. То подразумијева да сваки човјек може у слободи развијати своју личност као одговоран члан заједнице и учествовати у политичком, економском и културном животу.

Савез независних социјалдемократа у перманентном остварењу тих циљева користиће класичне инструменте социјалдемократије: снажну социјалну државу и развој тржишне економије, али и нове могућности које доноси и захтијева ново вријеме: социјалну интерактивну интеграцију кроз бригу о дјечи, о породицама типа мајка-дијете, о све старијој популацији И новом пензионерском систему, о праву И слободи рада у постиндустријском друштву до социјално-управљивог капитала на интегрисаном европском тржишту.

Међународна социјалдемократија окупљена у Социјалистичкој интернационали, најјача је страначка политичка асоцијација у свијету а њене чланице играју значајну улогу у политичком животу својих земаља или у њима врше власт.

Савез независних социјалдемократа по програмским начелима, по међународној позицији и по практичном дјеловању припада овој великој свјетској породици. У својим документима и активностима СНСД преузима и остварује вриједности свјетске социјалдемократије.

Сталном активношћу у Социјалистичкој интернационали, СНСД помаже и у ширењу информација и истине о нашој земљи ван њених граница и у остваривању међународних контаката, који су пријеко потребни и у политици и у економији.

Социјалдемократија је европско цивилизацијско политичко наслеђе И као таква је постала идеал развијеног и хуманог друштва у Европи, прије свега промоцијом модела социјалне државе. Свјесни да је овај модел још далеко од наше реалности и могућности али И да европска социјалдемократија иде И даље новим И хуманијим путевима социјалне интеграције, СНСД се посвећује овом циљу. Држава мора бити гарант успјешног економског развоја кроз само двије улоге у привредном систему: регулативну и надзорну. Све остало треба да буде ствар тржишне утакмице. Системом социјалне заштите, оптималне запослености и остварењем привредног раста, као темељних претпоставки социјалне државе, остварићемо бољи живот за све.

РЕПУБЛИКА СРПСКА И БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА

Општим оквирним споразумом за мир у Босни и Херцеговини (Мировни споразум) окончан је трагични сукоб у регион И установљена БиХ као заједничка држава два ентитета и три

конститутивна народа. Посвећеност миру, правди, толеранцији и помирењу кроз поштене поступке, сматрамо оквиром за функционисање оба ентитета и њиховом одговорношћу за ефикасно функционисање БиХ. Равнотежа успостављена Мировним споразумом, омогућава заштиту националног интереса сва три конститутивна народа, уз поштовање људских права по међународним стандардима.

Мировни споразум је минимум политичког договора у БиХ, али и међународни споразум, који се стално налази на удару политичких снага које завршетком рата нису оствариле своје циљеве. Његова суштинска ревизија би довела до нових тензија и сукоба у читавом региону. Мировни споразум и Уставни оквир могуће је мијењати само консензусом и искреном вољом ентитета, конститутивних народа и грађана у БиХ, и само у правцу стварања ефикасног и недискриминаторског система, компатибилног с европским стандардима. Сваки покушај мајоризације или наметања рјешења извана или изнутра само ће креирати атмосферу неповјерења и БиХ донијети неизвјесну и нестабилну будућност.

БиХ ћемо изграђивати као заједничку државу установљену Мировним споразумом, а дограђиваћемо је на основу враћања међусобног повјерења и на заједничким интересима. На таквим темељима може функционисати БиХ и њени ентитети, а ми ћемо бити упорни и стрпљиви.

Република Српска еволуира у свом уставном одређењу. Најприје установљена као држава српског народа и свих њених грађана, након одлука Уставног суда БиХ и доношења Уставних амандмана, добија изражен мултиетнички карактер, иако је и даље српски народ схвата као услов опстанка у Босни И Херцеговини. Принципе Уставног уређења Републике Српске и Босне и Херцеговине, којима се гарантују људска права и слободе у складу са међународним стандардима, национална равноправност, социјална правда, владавина права, тржишна привреда, вишестраначки систем парламентарне демократије - основни су постулати и СНСД. То су наша истинска одређења, уграђена у страначке активности и документа.

Успостављање нових принципа у Уставном уређењу Републике Српске, али и Федерације БиХ, увођење механизма заштите националног интереса и гарантована мултиетничка заступљеност у Народној скупштини, Влади, државној служби, судству и другим институцијама, представља велики изазов за будућност. Равноправност не може бити разлог блокаде система и злоупотреба уставних институција И потребно ју је пажљиво развијати у цијелој земљи. СНСД је по свом унутрашњем демократском карактеру и програму, високом степену толеранције и способности изналагања рјешења, али и одлучности у одбрани темељних принципа, потпуно спреман за ове изазове.

СНСД ће у заједничким органима БиХ креирати атмосферу ефикасне и рационалне државе, чији циљ није централизација, сама по себи и по сваку цијену, већ уважавање сложености унутрашњег хабитуса Босне и Херцеговине и захтјева нових европских интеграција.

СНСД улаже све више пажње у развој своје мреже на подручју Федерације БиХ. Само широким дјеловањем на читавом простору БиХ могуће је спознати све специфичности ове државе и остварити утицај на укупне токове у децентрализованом систему.

Политичка одговорност која се ослања на Мировни споразум, остваривање обнове и развоја уз уравнотежену међународну подршку, услови су демократизације друштва и очувања трајног мира.

ЦИЉЕВИ ПОЛИТИЧКОГ ДЈЕЛОВАЊА

1. Залажемо се за друштво високог степена слободе, демократије, просперитета и социјалне сигурности, за друштво солидарности и владавине права. Један од основних циљева СНСД је да станемо у ред модерних и цивилизованих држава, утемељених на начелима демократије и слободе.

2. Активно ћемо се борити за успостављање трајног мира на просторима југоисточне Европе.

Равноправан политички статус свих народа и остваривање грађанских права, поштовање територијалног интегритета и суверентитета и сарадњу држава на овом простору, уз провођење Мирног споразума, означавамо као пресудан начин функционисања и трајности Босне и Херцеговине.

3. Опредјељујемо се према конзумирању права на остваривање специјалних, паралелних веза, духовног, економског и културног јединства са сусједним државама као матицама два од три народа. Тај циљ ћемо најбоље остварити изградњом демократске, мирољубиве и економски јаке заједнице, која се заснива на међународним стандардима, реципроцитету, специјалним везама и политици добросусједских односа. Тиме можемо бити примјер матицама. Националним мањинама морају бити гарантована права по међународним стандардима али требамо све чинити да та права буду далеко изнад стандарда тако да се нико и нигдје не осјећа мањином.

4. Ангажоваћемо се да се у југоисточној Европи стварају услови за економску сарадњу, уз кориштење постојећих и развијање нових инфраструктурних система. Економски интереси биће основа за добросусједске односе и политичку сарадњу. Исту ту политику заговараћемо и у односу на Европу и читав свијет. Изграђиваћемо углед добрих сусједа и мирољубиве земље. Остваривање сарадње и заједничких пројеката на регионалном нивоу, најбољи је пут ка европским интеграцијама.

5. Сарадња са међународном заједницом мора се водити уз принцип равноправности и дијалога о свим питањима, уз поштовање цивилизацијских норми и остваривање угледа у свјетској заједници. Желимо да Република Српска и БиХ управљају својим надлежностима и да односи са међународном заједницом не буду односи татора и штићеника.

6. Наши приоритети у вођењу спољње политике БиХ су добросусједски односи и сарадња у региону, чланство у Савјету Европе, постизање и имплементација Споразума о придруживању и асоцијацији с Европском унијом, као стратешким циљем БиХ. Спољња политика мора бити у функцији економског развика и промоције земље и у њеном креирању и провођењу морају далеко више учествовати политички фактори из Републике Српске, након дугог периода ексклузивног вођења и представљања од стране политичара и партија из Федерације БиХ.

7. Процеси међународне интеграције који доминирају савременим свијетом морају захватити и БиХ. И поред низа недостатака које они носе, глобализација за БиХ значи излазак из деценијске изолације и укључивање у свјетске трендове, размјену и проток роба и информација, уз увођење широко распрострањених стандарда и цивилизацијских достигнућа.

8. Крупне промјене у свијету изазване су догађајима од 11. септембра 2001. године и глобалном борбом против тероризма. СНСД се декларише као противник свих теористичких активности и организација и као судионик свјетског покрета борбе против овог зла савременог свијета. У остварењу овог циља потребно је потпуно разјаснити путеве исламског тероризма који је увезен у БиХ у току претходног грађанског рата и који је нанео трајне штете у унутрашњим односима у БиХ и међународном угледу земље.

9. Залагаћемо се за што разноврсније и ефикасније облике изражавања воље грађана и кад год је то могуће остваривати друштвени консензус у интересу свих грађана, како би интереси већине били изнад борбе за власт.

10. Противимо се било каквој дискриминацији. Основна права и слобода човјека и грађанина, у складу с Европском конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода, као и други међународни стандарди, морају бити уграђени у правни систем.

11. Трајно смо определијели за систем вишестраначке парламентарне демократије, јер само она може гарантовати политичку одговорност, највише стандарде људских слобода и достојан живот. Сложеној државној заједници каква је Босна и Херцеговина одговара развијен парламентарни систем са разноврсним механизмима заштите националних и грађанских интереса и уз широко

учешће великог броја грађана у политичком животу и одлучивању. У будућности СНСД види БиХ као сложена федеративну државну заједницу у којој ником није тијесно и у којој нико ником не намеће рјешења. У таквој БиХ Република Српска је једна федерална јединица, са снажним надлежностима, препознатљива и добро организована, са већим надлежностима локалних заједница.

12. СНСД се залаже за демилитаризацију БиХ. До постизања овог циља, оружане снаге у БиХ требају даље бити по броју редуковане, потпуно професионалне и са основним мисијама за глобалне мировне операције и помоћ код отклањања посљедица природних катастрофа. Над оружаним снагама мора постојати цивилни надзор а њихов карактер бити неполитизован и објективан те без мијешања у политичку сферу земље. Систем безбједности, уз принципе ефикасности и рационалности, мора бити у служби земље и у служби грађана, децентрализован и деполитизован, добро координиран, са широким повјерењем и подршком.

13. Опредијељени смо за тржишни карактер привреде. Подржаћемо приватизацију која ће довести до повећане конкурентности и економске ефикасности привреде у функцији стварања већег друштвеног производа. Истовремено са приватизацијом мора функционисати систем заштите радничких права и социјалне сигурности. Прописи о приватизацији морају бити јасни и омогућавати сваком грађанину да оствари своја права и да има равноправан третман и могућност да буде активан учесник. Приватизација значајних предузећа мора бити у функцији увођења нових технологија, боље организације и користи за државу. Брза и ефикасна приватизација државног капитала у предузећима и банкама, мора одузети држави и државној власти неефикасно и нетранспарентно управљање капиталом.

14. Залагаћемо се да се право на рад претвори у право на запослење, а економским мјерама подстицати што већу запосленост. Млада генерација има право да јој се омогуће егзистенцијални услови како би препознала своју будућност на овом простору. Едукацијом високостручних кадрова кроз стицање праксе у европским и свјетским институцијама, ствараћемо будуће управљаче у државној администрацији и привреди.

15. Развојну економску политику засниваћемо на приоритетима који су објективно наша компаративна предност. Подстицаће се развој малих и средњих предузећа прије свега у оним гранама које могу произвести квалитетну и конкурентну робу за свјетско тржиште.

16. Пољопривреда спада међу најважније приоритете развојне економске политике. Зато ћемо се активно укључити у дефинисање и доношење подстицајних мјера - законских, организационих и других, за оживљавање села и сеоских домаћинстава. Радићемо на побољшању услова за пољопривредне и друге дјелатности које зависе од развоја пољопривреде. Предлагаћемо такву аграрну политику како би село постало привлачно и за младе људе. На тај начин би се зауставио процес деаграризације и створили услови да дође до трансформације - из села са старачким становништвом у витално и јако село.

17. У приоритетима економског раста и компаративним предностима морају се наћи и енергетика, шумарство, неке гране индустрије, искориштење рудног богатства и туристичких потенцијала. Неоспорна и посве неискориштена предност је образовни и радни капацитет становништва, прије свега младих, кроз подстицање креативних, продуктивних и интелектуалних савремених дјелатности.

18. Ратом и економском кризом девестирана земља треба нови развојни циклус у којем значајно мјесто мора имати подстицај станоградњи и обнова инфраструктуре. Избјегло и расељено и домицилно становништво је егзистенцијално угрожено недостатком простора за становање, што изискује cjеловит, подстицајан програм ентитета, који ће кредитним линијама, пореским и комуналним мјерама и другим актима подршке подстаћи рјешење овог горућег проблема.

19. Корупција и криминал изједају изнутра друштва у транзицији, какво је и наше. Системска борба против ових појава, која обухвата како законске, тако и перманентне оперативне мјере надлежних

полициских, инспекцијских, судских, царинских и других органа трајан је задатак. СНСД схвата потребу за широком и континуираном акцијом у овој области, која ће трајати дуго и захтјевати много озбиљних и тешких одлука.

20. У основи нашег политичког дјеловања је вођење активне социјалне политике која би обезбјеђивала социјалну сигурност и социјалну солидарност, приоритетно за стара лица, лица без имовине и неспособна за рад, хендикепирана лица и дјецу, прије свега у областима егзистенцијалног материјалног обезбјеђења, здравствене заштите и школовања. Активна социјална политика укључује идентификацију социјалних права, друштвених група у социјалној потреби и реалних извора финансирања социјалних програма.

21. Системи пензионе и здравствене заштите су неефикасни, прегломазни и засновани на премисама бившег система. Темељна реформа подразумијева стратешку оријентацију на други облик са више пензионих и здравствених фондова и другачије облике осигурања, на које би радно активно становништво и тренутни корисници фондова постепено прелазили у дужем низу година.

22. Демографска политика мора бити праћена подстицајним економским мјерама, а економска помоћ породици са више дјеце, спада међу најважније задатке. Породица је основна ћелија друштва, угрожена ратним догађањима, економским пропадањем и кризом морала. Повратак и поштовање породице и успостава нових, правих вриједности у друштву, темељ су моралне и духовне реконструкције и здраве и стабилне друштвене заједнице у будућности. Инвалиди и жртве рата морају бити посебна брига државе.

23. Подржаваћемо и помагати слободно и несметано оснивање јаким синдикалних организација, као равноправног и одговорног партнера послодавцима и држави, али и независних од државе и политичких странака. Слободно И демократски организовано радништво је наш стратешки партнер у економском развоју И остварењу нашег темељног програма.

24. Оснивање и функционисање невладиних организација је незаобилазно у изградњи боље и одговорније друштвене заједнице. Ове организације у савременим друштвима представљају незаобилазан фактор јавне контроле и утицаја на све друштвене токове, играју изузетну улогу у хуманитарним, едукативним, еколошким и социјалним програмима, Иако невладине, морају имати подршку, јасну законску основу и економске подстицаје од државе.

25. Свесрдно ћемо се ангажовати на афирмацији начела слободе медија. Залажемо се да медији буду отворени за равноправно третирање различитих демократских политичких ставова. Објективност и одговорност медија се подразумијева, уз законско санкционисање супротног понашања.

26. Обезбидићемо да култура, образовање и наука добију улогу фундаментално значајних дјелатности, оних дисциплина које обезбјеђују позитиван преображај друштва и које су гаранција извјесније, хуманије и просперитетније будућности. Изборићемо се да се ефикасним институционалним рјешењима онемогући да ове дјелатности, у периоду преласка из једног друштвеног и привредног модела у други, дођу у неповољан и стагнирајући положај. Подржавамо аутономију и реструктурирање универзитета по стандардима из Болоњске декларације и развијеног свијета. За развој науке неопходно је започети програме стратешких истраживања од интереса за државу, инкорпорирани у програме европске и свјетске размјене знања и научно-истраживачких пројеката.

27. Култура, спорт и физичке активности примјерене старосном добу, су основ за дужи, здравији и садржајнији људски вијек, па требају бити посебно организовани и економски подстицани.

28. У пракси ћемо ефикасно афирмисати еколошку димензију привредног и свеукупног живота. Доприносићемо свим видовима развијања еколошке културе, од законских норми и унапређивања еколошке свијести, до укључивања у планетарни модел еколошких напора и програма. Залагаћемо се за уравнотежен, еколошки прихватљив друштвени развој, уз рационално трошење природних

ресурса. Наш циљ је еколошки здрава демократска заједница.

29. Залажемо се за пуну слободу вјероисповијести и одвојеност државе и цркве.

30. Програмске основе и дугорочну оријентацију СНСД засниваћемо на начелима традиције српских социјалдемократских странака и данашњих социјалдемократија, које су обезбиједиле највише домете у друштвеном развоју и показале највише динамичности и способности за развој демократије и економије. При томе ћемо водити рачуна и о нашим друштвеним, економским и културним условима, али не као сметњи за неопходне промјене.

31. Отворени смо за сарадњу са сродним странкама, сличних програмских начела, на бази јасних одређења и одговорности за цјелокупно стање. СНСД сматра својом стратешком обавезом да у будућности буде језгро окупљања свих носилаца идеје савремене лјевице, социјалистичког и социјалдемократског предзнака.

32. Циљ СНСД је дуготрајност као савремене политичке странке И политичког фактора који ће бити ослоњен на широке друштвене слојеве и имати пресудан утицај на друштвене токове. Организационо и програмски се одређујемо за самостално политичко дјеловање, али ћемо бити отворени за улазак у коалиције, као и за усаглашавање са странкама сродних одређења.